

Collectif Solidarité Contre l'Exclusion :
emploi et revenus pour tous asbl
Philomènestraat 43
1030 Brussel
Tel. 02.218.09.90
info@asbl-csce.be

Mijnheer **Bart Somers**
Vlaamse Liberalen en Democraten
Partijvoorzitter
Melsensstraat 34
1000 Brussel

Brussel, 12 februari 2007

Betreft : Opvolging van ons memorandum « Des CPAS qui garantissent le droit de mener une vie conforme à la dignité humaine » («OCMW's die het recht waarborgen om een menswaardig bestaan te leiden »)

- **Indienen van wetsvoorstellen ertoe strekkend het bedrag van het leefloon voor samenwonenden in overeenstemming te brengen met dat van alleenstaanden, en het leefloon voor alleenstaanden op te trekken tot boven de armoedegrens.**

Mijnheer de Voorzitter,

Het *Collectif Solidarité Contre l'Exclusion : emploi et revenus pour tous* brengt individuen en syndicale vertegenwoordigers bijeen (waaronder CNE, ACV-Brussel en ABVV-Brussel) met als gemeenschappelijke doelstelling de sociale uitsluiting te bestrijden, en dit door het identificeren, aanwijzen en bestrijden van de mechanismes die eraan ten grondslag liggen.

In dit kader hebben wij in juni 2006 een forum georganiseerd met diverse actoren uit vakbonden en verenigingen die actief zijn in de strijd tegen de armoede, met het oog op de vraag: "*Welk soort OCMW kan het recht op een menswaardig bestaan waarborgen ?*". Op basis hiervan werd een memorandum opgesteld, waarrond wij momenteel een aantal publieke debatten organiseren.

In ons forum rezen twee belangrijke vragen. Vooreerst het bedrag van het leefloon: dit ligt onder de armoededrempel, en is absoluut onvoldoende om in de elementaire noden te voorzien. Ten tweede de bestraffing van wie ervoor opteert als koppel samen te leven en bijgevolg onder het tarief voor samenwonenden valt.

We zouden graag uw partij interpellieren over deze volgens ons essentiële problematiek, en we zouden ook willen weten of u bereid bent wetsvoorstellen in te dienen hierover.

Het rapport « *Armoede uitbannen – een bijdrage aan politiek debat en politieke actie* » dat in december 2005 werd uitgebracht door het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting komt zelf tot de volgende bevinding : “*In het licht van de inkomensdrempel die op Europees niveau gehanteerd wordt om het risico op armoede te bepalen, blijkt duidelijk hoe zwak de sociale uitkeringen scoren. Dit geldt in het bijzonder voor de uitkeringen toegekend in het kader van het recht op maatschappelijke integratie [...]*”. In hetzelfde rapport wordt verder gesteld dat “*een snelle verhoging van de sociale uitkeringen dan ook onontbeerlijk is. Die dient trouwens te gebeuren binnen een meer globale reflectie over het niveau van alle sociale uitkeringen en het minimumloon.*” (Resolutie 5, piste 2)

Inderdaad, op 1 oktober 2006 zijn de basisbedragen van het leefloon, zoals vastgelegd in artikel 14 van de wet van 26 mei 2002 betreffende het recht op maatschappelijke integratie en aangepast in toepassing van het KB van 3 september 2004, gelijk aan 5.155 euro op jaarbasis voor een samenwonende (omgerekend 429 euro per maand) en 7.733 euro op jaarbasis voor een alleenstaande (644 euro per maand). Dit is aanzienlijk onder de armoededrempel (gedefinieerd als 60% van de mediaan van het nationale inkomen) die 777 euro bedraagt voor een alleenstaande (onderzoek van 2004). Ter vergelijking: het niet voor inbeslagname vatbare bedrag (artikel 1409 van het Strafwetboek) werd voor een alleenstaande op 907 euro per maand vastgelegd.

Alhoewel men ervan uitgaat dat het huidige leefloon de maatschappelijke integratie toelaat en aldus het grondwettelijk recht op menselijke waardigheid garandeert, laten de actuele bedragen aan de rechthebbenden niet toe om uit de armoede te ontsnappen, en vaak zelfs niet om over minimale bestaansmiddelen te beschikken. Deze mensen moeten bijgevolg beroep doen op bijkomende hulpinstanties (zonder dat de toekenning in functie van de behoefte een erkend recht zou zijn) zoals voedselpakketten en sociale bijstand van allerlei aard. Telkens moet het bewijs van behoefte geleverd worden, en men mag zich niet laten afschrikken door allerlei ingewikkelde en stigmatiserende procedures. Zonder deze complementaire hulp zijn deze mensen voor hun overleving wel verplicht om een beroep te doen op caritatieve hulp, of om inkomen te verwerven in de marge van de wettelijkheid, nl. bij het omspringen met de toekenningsvoorwaarden van het leefloon. De sociale werkers en de OCMW's komen aldus in een paradoxale situatie terecht. Ze moeten steun verlenen die vaak onvoldoende is om hun opdracht te vervullen, nl. het recht op een menswaardig bestaan garanderen; anderzijds moeten ze soms mensen sanctioneren precies omwille van het noodzakelijk bijkomend inkomen dat deze zich toeëigenden.

De commentaar bij artikel 14 van de wet van 26 mei 2002 stelde : « *Zoals reeds vermeld is het doel de minimumuitkering met 10% te verhogen.* » Men moet echter vier jaar later vaststellen dat deze ondermaatse doelstelling slecht op 1 januari 2008 zal bereikt worden.

Nochtans is België een rijk land. Zo is volgens de Nationale Bank het totaal van de financiële beleggingen van de bevolking gelijk aan 266% van het BBP. Het lijkt dan ook een maatregel van elementaire sociale rechtvaardigheid te zijn om, samen met de verhoging van het minimumloon, het geheel van de sociale uitkeringen naar boven de armoedegrens te tillen, te beginnen bij het leefloon.

Het is ook nodig het bedrag van het leefloon voor samenwonenden gelijk te schakelen met dat van alleenstaanden.

Het reeds vernoemde rapport « *Armoede uitbannen – een bijdrage aan politiek debat en politieke actie* » formuleert ook de wens dat het categoriseren van vervangingsinkomens en sociale uitkeringen zou gebeuren “*met respect voor ieders levenskeuze*”:

“De categorisering van zij die recht hebben op maatschappelijke integratie, zoals in de werkloosheidsverzekering, doet vragen rijzen. Die categorisering komt immers niet altijd even adequaat tegemoet aan de diverse bestaande gezinsvormen en leidt tot perverse effecten. De niet-individualisering van sociale rechten zet, door de laagte van de inkomens, er niet alleen toe aan familiale of vriendschappelijke solidariteit te verbreken, maar spoort het individu er ook toe aan strategieën te ontwikkelen die niet zozeer met misdrijf dan wel met overleven te maken hebben: zwartwerk, domiciliëring op een ‘postbusadres’,... [...]. De in het kader van het recht op maatschappelijke integratie en werkloosheidsverzekering ingevoerde controleprocedures worden door de rechthebbenden vaak als een inbreuk op de persoonlijke levenssfeer beschouwd. Ze voeden de argwaan van de instanties die de uitkeringen moeten toekennen, wat potentiële rechthebbenden kan afschrikken om hun rechten te laten gelden.” (Resolutie 6, piste 1)

Voor wat betreft het recht op sociale integratie heeft de wet van 26 mei 2002, zoals hoger gemeld, inkomensniveaus gehandhaafd die verschillen al naargelang men alleenstaande is, samenwonende of gezinshoofd met personen ten laste. Samenwonen wordt gedefinieerd als *« het onder hetzelfde dak wonen van personen die hun huishoudelijke aangelegenheden hoofdzakelijk gemeenschappelijk regelen »*.

Zoals vermeld in het rapport *« Armoede uitbannen »* vragen tal van verenigingen die actief zijn op het vlak van de armoedebestrijding de individualisering van het recht op sociale zekerheid, de opheffing van de categorie van de « samenwonende », en de gelijkschakeling van hun inkomen met dat van de alleenstaanden.

Deze eisen worden ook ondersteund door de vrouwenbeweging. Aangezien de « samenwonenden » die nu door de wet gediscrimineerd worden grotendeels vrouwen zijn, bestendigt het behoud van deze categorie een fundamenteel onrechtvaardige opvatting over het gezin, waarin het inkomen van de vrouw in het beste geval een aanvullende rol speelt.

Men moet zich daarom afvragen of het behoud van deze regeling verenigbaar is met de effectieve uitoefening door mensen in preciaire leefomstandigheden van het recht op respect van hun privé- en gezinsleven, zoals het sinds 1994 door onze Grondwet erkend wordt, en met de huidige opvattingen over het gezin.

In dit verband merkt Jacques Fierens zeer terecht op dat *“tengevolge van wat men ‘sociale cumul’ heeft genoemd, de vorming van een gezin of het behoud van een partnerrelatie helemaal niet aangemoedigd worden, integendeel. Mensen met een te laag inkomen, en die samenwonen met hun partner of met een andere persoon, kunnen er om voor de hand liggende redenen voordeel bij hebben uit elkaar te gaan. Men kan zich afvragen of de financiële besparing wel opweegt tegen de destabilisatie, ja zelfs de fraude waartoe een dergelijk systeem aanzet.”* (J. Fierens in *Droit et pauvreté*, uitg. Bruylant 1992. Onze vertaling).

Overigens verplicht het behoud van dit onderscheid de OCMW's ertoe hun sociaal onderzoek tot het intiemste van het privéleven van de rechthebbenden door te trekken.

Door de uitkering van een samenwonende met een derde te verminderen ten opzichte van die van een alleenstaande (die ook reeds onvoldoende is om het recht op een menswaardig bestaan te garanderen), legt de wet van 26 mei 2002 dus een onevenredig beslag op het recht op een gezins- en privéleven. De meest kwetsbaren beschikken bijgevolg niet alleen over een onvoldoende inkomen, maar hun recht op privéleven wordt met voeten getreden en hun recht om een gezin te stichten moeten ze haast clandestien uitoefenen.

Deze discriminatie moet dus opgeheven worden, en het bedrag van het leefloon van de samenwonende moet gelijkgeschakeld worden met dat van de alleenstaande.

Dergelijke individualisering van de rechten, alsook de verhoging van de uitkeringen tot boven de armoedegrens, moeten ook toegepast worden in de andere takken van de sociale zekerheid. Maar dit mag natuurlijk geen voorwendsel zijn om het nu nog niet te doen op het vlak van het leefloon, en om daarover nu nog geen wetsvoorstellen in te dienen en goed te keuren.

Wij zouden dus willen dat er een wetsvoorstel wordt ingediend dat ertoe strekt het leefloon voor alleenstaanden op te trekken tot boven de armoedegrens, het statuut van de samenwonende gelijk te schakelen met dat van de alleenstaande zodat deze categorie opnieuw geniet van het effectief recht op gezins- en privéleven, en niet langer gediscrimineerd wordt wat betreft het bedrag van de uitkering. Tenslotte zou het inkomen van een persoon met gezinslast in dezelfde mate moeten verhoogd worden als dat van de alleenstaanden. Overigens volgt uit het individualiseringsprincipe dat het recht op uitkering van een persoon met gezinslast ontkoppeld wordt van dat van een eventuele echtgeno(o)t(e) of partner.

De bedragen van het leefloon zouden aldus op jaarbasis gebracht worden naar 9.324 euro voor een samenwonende of alleenstaande (777 euro per maand), en naar 12.452 euro voor een persoon met kinderlast (1036 euro per maand).

Zou u ons kunnen laten weten of uw partij over deze twee kwesties achter ons standpunt staat, en of u zou bereid zijn, eventueel samen met volksvertegenwoordigers van andere groepen, uw steun te verlenen bij het indienen van wetsvoorstellen in deze zin?

Wij danken u bij voorbaat voor uw geschreven antwoord. Wij zullen dit zo ruim mogelijk bekend maken, onder andere bij de persconferentie die we op 1 maart organiseren ter gelegenheid van de viering van 30 jaar OCMW, en waar we de balans zullen opmaken van de ontvangen antwoorden.

Wij houden ons graag ter uwer beschikking, Mijnheer de Voorzitter, voor bijkomende informatie, en we danken u bij voorbaat voor uw belangstelling in deze materie.

Met de meeste hoogachting,

Voor het *Collectif Solidarité Contre l'Exclusion*

Yves Martens,
Medewerker

Luca Ciccìa,
Vice-voorzitter